

ПРЕДУЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ В ЧЕШКАТА РЕПУБЛИКА

Цели на предучилищното образование

Целта на предучилищното образование е да развие детето, така че в края на предучилищното образование той/тя да бъде уникална и относително независима личност, способна активно и задоволително да управлява изискванията на живота, които са поставени пред него/нея и които го/я очакват в бъдеще.

Целите на предучилищното образование в Чешката република включват:

- допълване и подпомагане на семейното образование;
- подпомагане на развитието на личността на детето;
- подпомагане на здравословното емоционално, психическо и физическо развитие на детето;
- помагане на детето да разбере света около него и да го мотивира за по-нататъшно познание и учене;
- даване на възможност за придобиване на основни правила за поведение, житейски ценности и междуличностни отношения;
- компенсиране на неравномерното развитие на децата преди постъпване в основно образование;
- създаване на предпоставки за продължаване в образование;
- осигуряване на специални педагогически грижи за деца със специални образователни потребности.

Особености на предучилищно образование

- Методите и формите на работа на предучилищното образование са адаптирани към нуждите на децата.
- Предучилищното образование предлага на децата подкрепяща и стимулираща среда, в която те се чувстват удовлетворени и която им позволява да се изразяват и да се занимават по естествен детски начин.
- Зачитат се индивидуалните нужди и възможности на всяко дете.
- Обучението се осъществява главно чрез учене чрез опит и учене чрез игра. Тези методи са предназначени да подкрепят любопитството на децата и необходимостта от откриване.

Образователното съдържание се основава на 5 образователни области:

1. **Детето и тялото му** - физическо развитие и координация на движенията, фина моторика, координация на ръцете и очите, самообслужване, здраве, безопасност.
2. **Детето и неговата психика**
 - Език и реч - произношение, граматическа точност на речта, разбиране, общуване, изразяване.
 - Когнитивни способности и функции, въображение, фантазия, мисловни операции - възприятие, внимание, концентрация, памет, креативност, изобретателност, фантазия, разграничаване на фигуративни и графични символи, графичен израз, пространствено-времева ориентация, основни предметематически понятия, числени и числови понятия и операции, решения на проблеми, учене.
 - Себепонятие, чувства, воля - самочувствие, самоупражнение, самоконтрол, адаптивност, себепонятие, чувства, воля.
3. **Детето и другите** - общуване с възрастни, общуване с деца, сътрудничество в дейности, общителност.
4. **Детето и обществото** - социални правила и навици, включване в общността, култура, изкуство.
5. **Детето и светът** - знания, социална информираност, приспособимост към промяна, отношение към околната среда.

Организация на предучилищното образование

- Учебната година започва на 1 септември и завършва на 31 август от следващата календарна година.
- Предучилищното образование се организира за деца от 2 до 6 години (двегодишно дете няма законно право на прием в детска градина).
- Записване за предучилищно образование за следващата учебна година се извършва от 2 май о 16 май. Точната дата и място се определят от директора на детската градина.
- Задължение за предучилищно образование възниква от началото на учебната година след деня, когато детето навърши 5-годишна възраст.
- Задължително предучилищно образование се прилага за граждани на друга държава-членка на Европейския съюз, които пребивават на територията на Чешката република повече от 90 дни, както и за други чужденци, които имат

право да пребивават на територията на Чешката република постоянно или временно за повече от 90 дни, за участници в производства за предоставяне на международна закрила. Задължително предучилищно образование не се прилага за деца с тежки умствени увреждания.

- Задължителната година на предучилищното образование може да бъде изпълнена и по други начини. Те включват индивидуално обучение, обучение в подготвителен клас на основно училище, обучение в подготвителната степен на специално начално училище и обучение в чуждестранно училище в Чешката република.
- Въз основа на препоръката на училищен консултативен център, директорът на училището ще даде възможност на дете със специални образователни потребности или с изключителен талант да учи по индивидуална образователна програма. Програмата определя възможностите и начините за подпомагане на детето в проблемни области.
- За предучилищното образование е обвързваща Рамковата образователна програма, която определя задължителното съдържание, обхват и условия на обучение. Рамковата образователна програма е обвързваща за създаването на училищната образователна програма.

Детска градина

- В Чешката република децата могат да посещават държавни или частни детски градини.
- Родителите плащат за обучението на детето в детската градина чрез така наречените такси за обучение. Те плащат и храненето на детето. Така на детето се осигурява целодневна храна в детската градина, включително режим на пиене. През последната година на детска градина, създадена от държавата, областта, общината или сдружението на общините, таксите за обучение не се плащат (храна да) за максимум 12 месеца.
- В държавна детска градина максималният брой деца в клас може да бъде 28, с които обикновено работят 2 учителки. Освен това в класната стая може да присъства асистент на педагога, двуезичен асистент на педагога или бавачка.

- Децата могат да бъдат разделени на класове според същата възраст или независимо от възрастта.
- Децата тръгват за къщи от детската градина, придружени от възрастен след обяд или следобедна почивка.
- Отсъствието на детето от детската градина трябва да бъде извинено в съответствие с Училищния правилник на детската градина.
- Дневният режим може да е различен във всяка детска градина и е необходимо да се спазва времето на пристигане и прибиране на децата. Ако е необходимо, родителят се договаря с ръководството на детската градина и учителите поотделно.
- Пример за дневен режим:
 - посрещане на децата, свободни игри, индивидуална работа с деца;
 - кръг на общността - тематични разговори, детски стихчета (залъгалки), песни, гатанки;
 - упражнения за здраве - игри за движение, упражнения в кръг на различни бази, гимнастика, релаксация;
 - предиобедна закуска;
 - образователни дейности по избрана тема - изкуство, музика, движение, работа, интелектуална;
 - пребиваване в двора на детската градина или разходка из околността;
 - обяд;
 - обедна почивка;
 - следобедна закуска;
 - игри, тръгване на децата.
- Обучението се извършва на базата на интегрирани блокове, които предлагат на децата съдържанието на избрани теми в контекст. За детето придобитият опит е по-лесен за разбиране и практически използваем. Обсъжданите теми винаги се основават на училищната образователна програма на детската градина.
- Дейностите за деца могат да бъдат разделени на спонтанни или контролирани дейности. По този начин някои дейности се управляват от самите деца, а някои се влияят пряко или косвено от учителя.

Учител в детска градина

- За да изпълнява професията си, учителят в детска градина се нуждае от професионална квалификация, която той/тя придобива чрез обучение по специалност с акцент върху подготовката на учителите в детската градина.
- По време на своите педагогически дейности педагогическите служители имат задължение за допълнително образование, чрез което те подновяват, поддържат и по-специално повишават своята квалификация.
- Задачата на учителя е да инициира подходящи дейности, да подготви средата и да предложи на детето възможности да опознае, помисли и разбере себе си и фактите около себе си.
- Работата на учителя се основава на педагогическа диагностика, която се характеризира с наблюдение и осъзнаване на индивидуалните нужди и интереси на всяко дете, основава се на знания за текущото състояние на детето, знания за неговото развитие и редовно наблюдение на неговия напредък.

Обработено от: Вс. Кристина Зимкова, ДГ Матехова, Прага 4

Източник

Министерство на образованието, младежта и спорта на Чешка република. *Рамкова образователна програма за предучилищното образование* [online]. Прага: Министерство на образованието, младежта и спорта, 2018 [цит.11.05.2020 г.]. Достъпно от: <http://www.msmt.cz/file/45303/>.

Закон № 561/2004 Сб., относно предучилищно, основно, средно, висше професионално и друго образование (Закон за образованието).